

Wapenunie

PASSIEF BEZIT NA VERVAL JACHTVERLOF

Samenvatting

Na het verval van het jachtverlof, kan een jager zijn wapens nog voorhanden houden zonder munitie gedurende een periode van 10 jaar mits organisatie, na 5 jaar, van een controle. Voor 22 januari 2018 was deze termijn 3 jaar. In de praktijk ontstaan hier problemen over omdat de Federale Wapendienst destijds standpunt nam dat enkel jagers wiens jachtverlof na 22 januari 2015 vervalt van de langere termijn kunnen genieten. In een dossier besliste het Openbaar Ministerie echter dat deze redenering niet juist is en dat de termijnverlenging retro-actief werkt. Daardoor kunnen jagers legaal in het bezit blijven gedurende een periode van 10 jaar na het vervallen van hun jachtverlof, ook als dit jachtverlof voor 22 januari 2015 vervallen was. Dit standpunt kan bijzonder relevant zijn in de kader van erfenissen van jachtwapens

Algemene principes

De wapenwet voert een principiële verbod in op het bezit van vergunningsplichtige wapens. Enkel wie houder is van een vergunning tot het voorhanden hebben van een vergunningsplichtig wapen (in de volksmond "model 4") mag vergunningsplichtige wapens bezitten¹.

Op deze regel bestaat een belangrijke uitzondering die het mogelijk maakt dat jagers, sportschutters en bijzondere wachters sommige wapens verwerven zonder een wapenvergunning te moeten aanvragen bij de gouverneur. De uitzondering voor jagers en sportschutters is enkel van toepassing voor wie houder is van een geldig jachtverlof of van een geldige sportschutterslicentie². In dat geval mogen de wapens worden aangekocht na voorlegging van het jachtverlof of de sportschutterslicentie. Binnen de zeven dagen na verwerving van het wapen moet de gouverneur worden ingelicht via een formulier van overdracht, in de volksmond "model 9"³. Dergelijk formulier van overdracht is dus geen bezitsvergunning. Het formulier bewijst op geen enkele manier dat men rechtmatig in het bezit is van het wapen. Enkel het jachtverlof of de sportschutterslicentie leveren dit bewijs.

Wat indien het jachtverlof vervalt ?

Een jachtverlof wordt afgegeven voor een jachtseizoen dat in het Vlaams gewest loopt van 1 juli tot en met 30 juni van het volgende jaar.

Als het jachtverlof niet verlengd wordt, is het niet meer geldig. Dit zou dan betekenen dat een jager zijn wapens toegestaan voor de jacht niet meer zou mogen behouden en ze dus zou moeten overdragen uiterlijk op de laatste dag dat het jachtverlof geldig is.

Gelukkig is er hier in de wapenwet een oplossing voorzien. Als het jachtverlof niet langer geldig is, mogen jagers wapens die ze via hun jachtverlof bezitten nog gedurende tien jaar voorhanden houden met uitsluiting van munitie. Dit is onder de voorwaarde dat er vijf jaar na het vervallen van het jachtverlof een controle georganiseerd wordt over het al dan niet

bestaan van strafrechtelijke antecedenten⁴. De wapenwet zelf zegt niets over hoe die controle moet georganiseerd worden. In een uitvoeringsbesluit⁵ is geregeld dat de gouverneur, na minstens 5 jaar, aan de gewezen jager een uitnodiging moet sturen met de vraag een uittreksel strafregister over te maken binnen een termijn die niet korter mag zijn dan één maand. Enkel indien de gewezen jager veroordeeld werd wegens een misdrijf dat wapenbezit uitsluit, kan de gouverneur de procedure starten om wapenbezit in te trekken. Een intrekking is eveneens mogelijk indien het uittreksel strafregister niet binnen de door de gouverneur opgelegde termijn wordt bezorgd. De organisatie van deze controle is de verantwoordelijkheid van de provinciegouverneurs.

De resterende munitie moet worden overgedragen binnen de drie maanden nadat het jachtverlof vervallen is⁶. Gedurende de termijn na verval van het jachtverlof is er dus sprake van "passief wapenbezit" vermits de jager wiens verlof vervallen is geen munitie meer voorhanden mag hebben.

Er zijn hier dus twee mogelijkheden:

- Ofwel wordt er binnen de periode van 10 jaar na het verval van het jachtverlof opnieuw een geldig jachtverlof gevraagd: in dat geval kan de jager opnieuw wapens en munitie voorhanden houden. Het is zo dat dan een nieuwe periode van 10 jaar begint te lopen⁷;
- Ofwel wordt er binnen de periode van 10 jaar na het verval van het jachtverlof geen geldig jachtverlof meer aangevraagd. In dat geval voorziet de wet dat voor het jachtwapen een vergunning kan worden aangevraagd met uitsluiting van munitie⁸. Deze vergunning moet worden aangevraagd uiterlijk drie maanden na het verstrijken van de periode van tien jaar na het verval van het jachtverlof. Het is echter niet vereist het verstrijken van de tienjarige periode af te wachten. Wie dus weet dat hij niet meer aan jagen toe zal komen, heeft er alle belang bij om reeds de vergunning te vragen.

Als er bij het verstrijken van de periode van tien jaar geen vergunning wordt aangevraagd binnen de periode van drie maanden, dan heeft de gewezen jager geen recht meer om het wapen te bezitten. Vanaf dat moment is hij illegaal in het bezit van de jachtwapens om de volgende redenen:

- Er is in deze hypothese geen geldig jachtverlof meer (meer dan 10 jaar vervallen);
- De termijn waarbinnen passief wapenbezit is toegelaten op basis van de wapenwet (10 jaar) is ook verstreken;
- Er is niet tijdig een vergunning aangevraagd waardoor het bezit van het wapen ook niet vergund is.

Dit heeft administratiefrechtelijke⁹ en strafrechtelijke¹⁰ gevolgen.

Om die reden is het dus belangrijk om dit goed op te volgen.

Wat bij erfenis ?

De wapenwet laat nu¹¹ ook toe dat wapens die voorhanden gehouden worden via het jachtverlof kunnen overgaan naar de erfgenamen¹². De voorwaarde is hier dat de overledene het wapen rechtmatig in bezit had, bijvoorbeeld op basis van een geldig jachtverlof of van een wapenvergunning.

In de praktijk zal het dus belangrijk zijn om na te gaan of de overledene een geldig jachtverlof had. Indien dit niet langer het geval is, dient te worden bekeken of de erflater de voorbije tien jaar houder was van een jachtverlof. In dat geval mocht de overledene immers het wapen nog voorhanden houden (zie hierboven).

Als blijkt dat de overledene het wapen niet rechtmatig voorhanden had, bijvoorbeeld omdat hij niet tijdig een vergunning aanvraag na het verlopen van de termijn van 10 jaar na verval van zijn jachtverlof, komt het wapen niet meer in aanmerking voor passief wapenbezit bij de erfgenamen.

Voorbeeld 1: Albert hernieuwde zijn jachtverlof de laatste keer voor jachtseizoen 2009 – 2010. Zijn jachtverlof verviel dus op 30 juni 2010. Hij mocht zijn wapens passief in bezit houden tot 30 juni 2020 en diende uiterlijk op 30 september 2020 een vergunning aan te vragen. Dit werd niet gedaan. Albert overlijdt op 1 februari 2021. De jachtwapens komen niet meer voor passief bezit in aanmerking omdat ze vanaf 1 oktober 2020 niet meer legaal voorhanden gehouden werden. Allicht zullen de wapens in beslag genomen en vernietigd worden

Voorbeeld 2: Jacques hernieuwde zijn jachtverlof de laatste keer voor jachtseizoen 2012 – 2013. Zijn jachtverlof verviel dus op 30 juni 2013. Hij mocht zijn wapens passief in bezit houden tot 30 juni 2023. Jacques overlijdt op 1 februari 2021. De jachtwapens komen voor passief bezit in aanmerking.

Drie jaar of tien jaar na verval jachtverlof ?

Het is belangrijk om op te merken dat er, na de reparatie van de wapenwet, oorspronkelijk slechts een termijn van drie jaar voorzien was. Een jager moest dus binnen de drie jaar beslissen om al dan niet een vergunning te vragen of om opnieuw zijn jachtverlof te verlengen.

Door de wetswijziging van 7 januari 2018 werd de termijn binnen dewelke jagers nog passief hun wapens kunnen bezitten verlengd van drie jaar tot tien jaar. Deze wet is in werking getreden op 22 januari 2018. Deze verlenging is logisch omdat zo de termijn van passief bezit overeenkomt met de termijn waarbinnen een jager opnieuw een jachtverlof kan aanvragen zonder de jachtexamens opnieuw te moeten afleggen.

De vraag stelt zich nu welke gevolgen dit heeft. Is de termijnverlening van tien jaar enkel van toepassing op jachtverloven die na 22 januari 2018 vervallen ? Is ze van toepassing op jachtverloven die vervielen na 23 januari 2015 (zijnde de jachtverloven waarvoor de 3 jarige termijn nog liep bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet ? Of is de verlenging onmiddellijk van toepassing op alle jachtverloven die minder dan 10 jaar geleden vervallen zijn ?

De Federale Wapendienst nam het standpunt in dat de termijnverlening enkel werkt in het voordeel van jagers wiens jachtverlof, op 22 januari 2018, minder dan drie jaar vervallen is. Hun standpunt is dat enkel jagers die nog van de driejarige termijn konden genieten op de datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet (dus op 22 januari 2018) ook van de termijnverlening kunnen genieten. Omgekeerd vindt de Federale Wapendienst dat jagers wiens jachtverlof langer dan drie jaar geleden verviel niet mogen kunnen “profiteren” van de nieuwe regeling om alsnog legaal in het bezit van hun wapens te zijn.

Ons standpunt is dat de wijziging onmiddellijk uitwerking heeft (en dus terugwerkende kracht heeft), zodat vanaf 22 januari 2018 een jager wiens jachtverlof minder dan 10 jaar geleden vervallen is nog steeds legaal in het bezit van zijn wapens is.

Ter illustratie van beide standpunten: Marc is houder van een jachtverlof dat laatst geldig was voor jachtseizoen 2013 – 2014 en dus op 30 juni 2014 vervallen is. Volgens de Federale Wapendienst is Marc op 22 januari 2018 illegaal in het bezit van het wapen vermits zijn jachtverlof meer dan 3 jaar geleden verviel en hij dus niet van de termijnverlening kan genieten. Volgens ons is er geen probleem: op 22 januari 2018 wijzigt de wet en wordt gezegd dat jagers wiens jachtverlof minder dan 10 jaar geleden verviel nog legaal in het bezit zijn van hun wapens.

Het standpunt van de Federale Wapendienst, dat ook gevolgd wordt door de meeste provinciale wapendiensten, kan om diverse redenen niet worden bijgetreden. De belangrijkste zijn (i) dat dit standpunt in strijd is met het principe van de retroactieve werking van de mildere strafwet en (ii) dat dit standpunt in strijd is met de bedoeling van de wetgever.

Uit wat voorafgaat, blijkt dat de wijziging van artikel 13, alinea 2 wapenwet beschouwd kan worden als een versoepeling ten voordele van de houders van een jachtverlof. Waar voorheen deze personen zich blootstelden aan vervolging voor illegaal wapenbezit indien zij hun wapens behouden langer dan 3 jaar na het verval van hun jachtverlof, maakt de nieuwe wettekst dat zij slechts strafbaar zijn indien ze na meer dan 10 jaar de wapens nog voorhanden houden zonder eventueel een nieuwe vergunning te hebben aangevraagd. Uit de memorie van toelichting (zie verder) blijkt ook uitdrukkelijk dat dit de bedoeling was van de wetgever.

Artikel 2, tweede lid SW legt het principe vast van de retroactieve werking van de mildere strafwet. In de rechtspraak wordt aangenomen dat artikel 2, tweede lid SW kan worden toegepast indien blijkt dat de bescherming van de maatschappij niet langer vereist dat de feiten die onder de strengere strafwet vielen nog dienen te worden bestraft¹³. Omgekeerd, als blijkt dat de wetgever de onder de oude wet gepleegde feiten nog verder wou bestraffen, dan vindt het principe van de retroactieve werking van de strafwet geen toepassing¹⁴.

De wetgever heft uitdrukkelijk beoogt heeft om te vermijden dat jagers die te goeder trouw dachten dat de termijn waarbinnen ze hun wapens konden behouden zonder munitie dezelfde was als de termijn waarbinnen ze de geldigverklaring van hun jachtverlof opnieuw kunnen aanvragen zonder de examens opnieuw te moeten afleggen blootgesteld zouden zijn aan strafvervolging. De wetgever heeft dus uitdrukkelijk beoogt om personen die destijds nalieten om binnen de drie jaar het nodige te doen niet langer strafbaar te stellen.

Uit de memorie van toelichting blijkt dat de wetgever heeft beslist om de termijn te verlengen van drie jaar tot tien jaar om de volgende reden¹⁵:

In artikel 13, tweede lid, van de wet wordt bepaald hoe moet worden omgegaan met een vuurwapen na het vervallen van de geldigheid van het jachtverlof, de sportschutterslicentie of het gelijkwaardig stuk.

De termijn van drie jaar na welke een aanvraag moet worden ingediend volgens het gemeen recht om in het bezit te kunnen blijven van het wapen, lijkt te kort te zijn voor de jagers.

Er wordt voorgesteld de termijn te verlengen tot tien jaar met het oog op de concordantie tussen deze bepaling en het besluit van 4 mei 1995 van de Waalse regering waarin de aangelegenheid wordt geregeld. De wetgever lijkt zich immers niet bewust te zijn geweest van de incoherentie tussen de termijn van drie jaar en de tienjarige geldigheidsduur van het jachtexamen. In zowel het Waalse als het Vlaamse Gewest komt het getuigschrift van slagen immers pas te vervallen nadat de jager ervan afziet de validatie van zijn jachtverlof aan te vragen door afgifte van een jaarlijks vignet gedurende tien opeenvolgende jaren, te rekenen van de afgifte van het getuigschrift of het laatste jachtverlof (artikelen 59, § 3, 2°, van het Besluit van de Vlaamse regering houdende de administratieve organisatie van de jacht in het Vlaamse Gewest, of "Jachtadministratiebesluit", van 25 april 2014 en art. 4, § 1, 2°, b), van het Besluit van de Waalse regering van 4 mei 1995 betreffende de jachtverloven en -vergunningen).

Het is dan ook pas na tien opeenvolgende jachtseizoenen zonder vernieuwing van het jaarlijkse validatievignet dat een jager, om opnieuw over een jachtverlof te beschikken, weer alle theoretische en praktische proeven van het jachtexamen moet afleggen en ervoor moet slagen.

Deze wijziging zal ook de fouten voorkomen die te goeder trouw worden gemaakt door de personen die op grond van het gegeven dat het getuigschrift van hun jachtexamen tien jaar geldig is verkeerdelijk, maar logischerwijze denken dat zij nog wapens zonder munitie voorhanden mogen hebben terwijl zij vergeten zijn de gouverneur van hun provincie, binnen een maand na het verstrijken van het voorhanden hebben gedurende drie jaar zonder verlenging van het verlof, het recht te vragen om wapens zonder munitie voorhanden te hebben.”

Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dus dat de wetgever uitdrukkelijk beoogd heeft om de termijn gedurende dewelke een jager passief wapens voorhanden kan hebben te aligneren aan de toepasselijke regelgeving. Er is uitdrukkelijk vermeld dat op die manier “fouten” die te goeder trouw worden gemaakt door personen die houder zijn van een jachtverlof en er niet bij stilstonden dat de termijn voor passief bezit van hun wapen niet dezelfde is als de termijn waarbinnen zij hun jachtverlof kunnen vernieuwen zonder opnieuw de examens te moeten afleggen moeten worden voorkomen.

Deze passage uit de parlementaire voorbereiding gaat dus ook uitdrukkelijk in tegen het standpunt van de Federale Wapendienst die in deze vond dat jagers wiens jachtverlof al langer vervallen was niet mogen genieten van de termijnverlening.

Standpunt Wapenunie gevolgd door Openbaar Ministerie

Deze problematiek is van bijzonder belang voor jagers die wapens erven. In een concreet dossier erfde een jager de wapens van zijn vader die overleed in de tweede helft van 2019. Het jachtverlof van zijn vader was laatst geldig verklaard voor jachtseizoen 2012 – 2013 en verviel dus op 30 juni 2013.

Op basis van het standpunt van de Federale Wapendienst gaf de gouverneur van Oost-Vlaanderen aan de politie opdracht om de wapens in beslag te nemen. De redenering was dat de erflater zijn wapens pas tot 30 juni 2016 legaal voorhanden had, zijnde drie jaar na het vervallen van zijn jachtverlof. Dus waren de wapens volgens de gouverneur illegaal en konden ze niet worden overgedragen aan de erfgenaam.

De erfgenaam nam een advocaat onder de arm om het beslag aan te vechten via een procedure van “strafrechtelijk kortgeding”¹⁶. Deze procedure maakt het mogelijk om aan de procureur des Konings te vragen een beslag op te heffen onder een aantal voorwaarden. Als de procureur des Konings de vrijgave weigert, is er een beroepsprocedure voorzien bij de Kamer van Inbeschuldigingstelling bij het Hof van Beroep.

De procureur des Konings volgde de redenering zoals hiervoor uiteengezet om tot het besluit te komen dat de wapens wel degelijk rechtmatig voorhanden gehouden werden door de erflater. De wetwijziging, die soepeler regels voorziet door de termijn te verlengen, werkt immers retroactief door. De wapens werden dan ook teruggegeven aan de erfgenaam die vervolgens over de mogelijkheid beschikt om ze in bezit te nemen en een formulier van overdracht “model 9” kan opmaken waardoor de wapens op zijn naam geregistreerd kunnen worden.

EINDNOTEN

¹ Art. 11 wapenwet

² Art. 12 wapenwet

³ Art. 25, §1 KB 20 september 1991 tot uitvoering van de wapenwet

⁴ Art. 13, tweede lid, 1° wapenwet

⁵ Art. 18, §2 Koninklijk Besluit van 20 september 1991 tot uitvoering van de wapenwet

⁶ Art. 13, derde lid wapenwet

⁷ Art. 13, laatste lid wapenwet zegt dat de periode van 10 jaar dan onderbroken wordt

⁸ Art. 11/2, derde lid wapenwet

⁹ De toekenning of hernieuwing van een jachtverlof kan worden geweigerd bij inbreuken op de wapenwet, zoals illegaal wapenbezit

¹⁰ De wapenwet voorziet heel zware strafsancities zoals geldboetes van 100 – 25.000 EUR en/of gevangenisstraffen van een maand tot 5 jaar en de verplichte verbeurdverklaring van de wapens

¹¹ Deze mogelijkheid werd in de oorspronkelijke wapenwet van 8 juni 2006 niet voorzien waardoor het niet mogelijk was om wapens te vererven. Door een arrest van het Grondwettelijk Hof (arrest 2007/154) en een aanpassing van de wapenwet door de we van 25 juli 2008 werd deze mogelijkheid toch voorzien.

¹² Art. 11/2, tweede lid wapenwet

¹³ Bergen, 9 april 1985, JT 1985, 669

¹⁴ VAN DEN WYNGAERT, C. en VANDROMME, S., *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*”, 2019, Oud-Turnhout, Gompels&Svacina, p. 125

¹⁵ MvT, Kamer, 2017-2018, stuk 2709/1, p. 18-19

¹⁶ Art. 26sexies Sv.